

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8004 Dep.
0030 OSLO

Att:

Deres ref.
14/1709-17

Vår ref.
14/3711-4 601.40/KNTH

Dato:
Oslo, 09.02.2015

Høring - Forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper

Landsorganisasjonen i Norge viser til departementets brev av 05.11.14.

KMD har sendt på høring forslag om endringer i Lov om interkommunale selskap (IKS) fra 1999. Den viktigste endringen er at IKS vil bli et selskap med begrenset ansvar på linje med aksjeselskaper (AS) og dermed kan gå konkurs. Dermed forsvinner hovedbegrunnelsen for at selskapsformen IKS ble innført.

Forslaget gjør at behovet for egenkapital i IKS- ene og lånekostnadene (renteutgiftene) vil øke. Kommunene må øke sine kapitalinnskudd i selskapene og kostnadene til tjenestene særlig fra de kapitalkrevende IKS-ene som bl. a. finnes innenfor vann, avløp, renovasjon og havner blir høyere. Uten kommunale garantier vil renteutgiftene kunne øke med 1 til 2 prosentpoeng.

IKS er ofte en hensiktsmessig måte å samarbeide om offentlige tjenester, for å utnytte stordriftsfordeler i enkelte typer tjenesteproduksjon og få et fornuftig omfang på aktiviteten. Forslaget vil legge en kostnadskomponent på kommunalt samarbeid som slik vil bli behandlet annerledes enn om en kommune løser oppgaven alene. Det vil medføre dyrere tjenester for innbyggerne og mer byråkrati.

LO går mot forslaget fra departementet.

Forslaget reflekterer et syn på offentlig tjenesteproduksjon, som en arena for konkurranse mellom offentlige og private aktører. Det sies i høringsnotatet at det er et mål å sikre mest mulig like konkurransevilkår mellom offentlige og private aktører i markedet. Mange andre rammevilkår er til ugunst for fellesskapet og ansatte ved konkurranse på det kommunale tjenesteområdet. Det dreier seg om dårligere pensjons- og tariffavtaler, bl.a. for lavtlønte kvinnegrupper ved konkurranseutsetting, økt risiko for sosial dumping og redusert skatteinngang.

Høringsforslaget er svært mangelfullt i konsekvensutredning i motsetning til det departementenes utredningsinstruks fastsetter. Det mangler oversikt over hva slags virksomhet som drives av IKS-ene og av konsekvensene av å omdanne dem til selskaper med

begrenset ansvar. Det gjelder både økonomiske konsekvenser for kommunene og IKS-ene, innbyggere og næringsliv som bruker tjenestene, samt konsekvenser for lønns- og pensjonsforhold for ansatte. Arbeidet burde innarbeides i kommunelovutvalget som har interkommunalt samarbeid med i sitt mandat. Dette arbeidet er varslet ferdig høsten 2015

Forslagene til endring begrunnes med at IKS-ene driver virksomheter i strid med EØS-rettens regler om statsstøtte. Departementet peker på at statsforetak har fått begrenset ansvar, bl.a. med utgangspunkt i statsstøtteregelverket i EØS-avtalen. Departementet bruker dette som argument for at dette også skal gjelde IKS. Statsforetak har imidlertid en eier og er opprettet for å drive næringsvirksomhet, mens IKS er opprettet som et samarbeid mellom kommuner for å sikre felles oppgaveløsning for innbyggerne.

Kommunal forretningsvirksomhet er i den vanlige betydningen ikke kommersiell virksomhet. Avgifter og gebyrer skal baseres på selvkost. Inntektene skal ikke overstige hva det koster å yte tjenestene.

IKS utfører oppgaver som renovasjon, vann og avløp, havner, brann- og redningstjenester, kommunal revisjon og kontrollutvalgssekretariat, barnevern – og krisesentre, vernede bedrifter, legevakter og døgntilbud knyttet til kommunal øyeblikkelig hjelp, museer og arkivverk, felles opplæring og IKT og næringsutvikling. Dette er ikke næringsvirksomhet, men i all hovedsak tradisjonelle kommunale og fylkeskommunale oppgaver som det er helt naturlig at noen kommuner og fylkeskommuner samarbeider om.

Med Lov om IKS ble det innført forbud mot at kommuner kan delta i ansvarlige selskaper. Videre ble det klargjort at selskaper som driver næringsvirksomhet rammes av bestemmelsen i Kommuneloven om at kommuner ikke kan garantere for næringsvirksomhet. For slik virksomhet var løsningen å danne AS. IKS-er kan ta opp lån på bestemte vilkår, med deltakende kommuner som garantister. Fordi kommuner ikke kan gi garanti til virksomhet som driver næring, må vi legge til grunn at IKS-er ikke driver næringsvirksomhet.

Hele ideen med selskapsformer med begrenset økonomisk ansvar, som aksjeselskaper, er at virksomheten skal greie seg selv økonomisk gjennom å bygge opp egenkapital. Spørsmålet er hvordan IKS-ene som løser kommunale oppgaver og som i hovedsak drives etter prinsippene om selvkost, skal kunne bygge opp egenkapital. Det er godt dokumentert hva som skjer med tradisjonelle offentlige tjenester som underlegges slike regler. Slike selskaper utarmes både finansielt og personellmessig, kvaliteten på tjenestene svekkes og baner vet for at private aktører overtar utførelsen av oppgaven.

De utfordringer som finnes med IKS-er og spørsmål om ulovlig statsstøtte etter EØS regelverket, kan løses på andre måter enn å omdanne IKS-ene til selskaper med begrenset ansvar. Et slikt tilfelle kan illustreres med renovasjon, hvor næringsavfall er definert som en del av et marked og derfor må holdes adskilt fra husholdningsavfall, som er en lovpålagt kommunal oppgave.

Statsstøtteordningene og utfordringene med kryss-subsidiering løses ikke gjennom forslaget til endring i IKS-loven. Utfordringene med kryss-subsidiering vil være de samme både for IKS, AS og andre former for organisering.

IKS er en selskapsform som er nyttig for kommunene og den bør derfor videreføres med bare mindre justeringer. Det bør i loven anføres at IKS-ene bare skal kunne brukes til kommunale oppgaver. Siden det er forbud mot å gi kommunal garanti til næringsvirksomhet bør det også klargjøres at IKS- formen ikke kan brukes til å drive næringsvirksomhet.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Trude Tinnlund
(sign.)

Stein Reegård
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.